

47 min

- Vi har overladt det til København at beskrive udkanten

Som en ægte ærøbo kan Finn Slumstrup færgetiderne udenad.

- Nå, færgeren var inde til tiden, siger han, da Stiftstidendes udsendte ankommer til hans lille hus i Ærøskøbing.

- Nu misser I færgeren, konstaterer han ved blot et enkelt blik på køkkenuret, da interviewet er ved at være slut.

Færgetiderne, der sidder på ryggraden, vidner om en mand, der er dus med det Udkantsdanmark, han har slået sig ned i. Men som også er bevidst om udkantens forbindelse til det øvrige Danmark, som han er i færd med at råbe op.

I sensommeren sidste år startede han projektet "Oprør fra udkanten" sammen med tidligere professor Viggo Mortensen, og 27. marts udkommer så en bog af samme navn, som de sammen har redigeret. Der skal nemlig tales og skrives om udkanten på en ny måde, mener Finn Slumstrup. Så udkanten kan lancere en ny stolthed og selvbevidsthed og for alvor gribe den politiske dagsorden.

- Hvorfor så lave et oprør fra udkanten og ikke mod snakken om udkant?

- Udkanten er jo en taberetiket, som jeg selv har arbejdet meget for at komme af med. Jeg redigerede i to et halvt år en klumme i Kristeligt Dagblad, der hed 5970 Ærøskøbing. Og der udskrev jeg konkurrencer om, hvad vi skulle kalde den? Og der var mange gode forslag: Forkanten, vandkanten, Nærhedsdanmark, og jeg ved ikke hvad. Men man må bare acceptere, at udtrykket Udkantsdanmark har bidt sig fast. Så i stedet for at bruge tid på dét, så siger vi: Okay, vi vedkender os, at vi er udkanten, og nu er det fandeme nok med den måde, vi behandles på.

- I er vrede?

Udkantsmanifestet

På en konference sidste efterår om Udkantsdanmark, som Viggo Mortensen og Finn Slumstrup arrangerede på Ærø, blev der vedtaget et Udkantsmanifest.

Her er et uddrag:

"Den herskende skævvridning af Danmark er skandaløs. Den er opstået som resultat af forkerte politiske beslutninger, eller fordi man intet har gjort. Konkurrencestaten har medført en række beslutninger, der har fået

skræmmende konsekvenser i form af en centralisering, som er ødelæggende for en harmonisk udvikling. Nu er det tid til at tænke nyt og skabe en samlet plan for et Danmark i balance.

De ledende politikere fra alle partier må stå åbent frem og inden det kommende

valg til Folketinget fortælle danskerne, om deres parti vil fortsætte den nuværende lappedpolitik over for yderområderne, eller om man er parat til for alvor at sætte udkanten på den politiske dagsorden (...)"

Læs hele Udkantsmanifestet

mitfyn.dk

- Ja, Viggo og jeg har virkelig fået opbakning til ordene "oprør" og "vrede". Vi er trætte af offerrollen og af

billedet af udkantsborgmestre og kommunaldirektører, der kommer én efter én med hatten i hånden og beder om hjælp. For virkeligheden viser jo, at der sker så kolossalt meget i udkanten. Der er masser af mennesker med drive og energi. Der er masser af mennesker, som bevidst bor i udkanten. De er faktisk flyttet hertil eller er født her, har boet her hele deres liv og kunne ikke forestille sig at bo andre steder.

- I oprør er vreden ofte rettet mod en diktator. Hvem er udkantsdanmarks "diktator"?

- Vi gør i hvert fald oprør imod, at dette land ikke har en udkantspolitik. Og det er én af grundene til, at det er gået, som det er gået. I det lille land på 43.000 kvadratkilometer er det jo en skandale, at vi skal sidde her og snakke om udkant og periferi. Det er fuldstændig til grin. Det kan være helt rigtigt i et kolossalt udstrakt land som Norge med så store geografiske forskelle. Men i denne her lille flade pandekage er det fuldstændig tåbeligt, at vi nu må rejse spørgsmålet: Ønsker vi egentlig, at hele Danmark skal være beboet?

- Hvorfor er det kommet dertil?

- Fordi vi har oplevet et kolossalt politisk svigt. På alle led. Men udkanten har også svigtet selv. Udkanten har slet ikke indset, hvad det er for samfund, vi lever i. At den offentlige mening dannes af den kolossale mediestrøm, vi har. Hvis jeg skal sige det meget firkantet, har vi overladt det til København at beskrive udkanten.

- Du har før sagt, at den beskrivelse er blevet til en blanding mellem Morten Korch og Tøndersagen. Hvad mener du egentlig med det?

- Jamen, hvis du snakker med folk i storbyerne, så er der så dejligt "ude på

landet". Men billedet af det landlige Danmark, som gevaldigt mange mennesker har, er jo næsten som i de danske lystspil fra 1950'erne og 1960'erne, som vores tv-kanaler sender i en uendelig strøm. Så man kan jo ikke forvente folk i, at de tror, at Poul Reichhardt og Peter Malberg stadig går rundt herude.

- Og hvornår hører man så noget om den dér udkant? Det gør man, når sager fra Tønder, Brønderslev og Rebild popper op. Når udkanten laver overskrifter, så har det jo gang på gang været på grund af sådan nogle sager. Og så har vi derudover en række forfattere - sikkert med Erling Jepsen som den mest kendte - der beskriver de her ting. Og så bliver det altid til et mærkeligt billede af pløre, gummistøvler og incest.

- I dit eget forfatterskab har du ofte portrætteret dele af Danmark med udgangspunkt i det dobbelte spor: tradition og oprør. Samtidig er du højskolemand ind til benet, og nu står du så selv bag et oprør. Er du selv kendetegnet ved dette dobbelte spor?

- Ja, nu hvor du siger det - dét tror jeg bestemt, jeg er.

- Hvorfor fylder tradition og oprør så meget for dig?

- Det hviler på, at jeg netop er et højskolemenneske. Først og fremmest er jeg selvfølgelig formet af mit hjem i Himmerland med et par gode forældre. Et hjem med mange bøger, musik og så videre. Et pænt dansk, middelklassefunktionærhjem. Men der var sans for, hvad der betød noget her i livet. Altså kærligheden og åndslivet. Det var bærende kræfter for mine forældre. Den tradition mødte jeg også, da jeg kom på højskole til hele det grundtvigianske miljø. I den traditionsverden var der så mange, der bare ville kere sig om traditionen, men der var bestemt også nogle, der

” Det er sgu ikke rimeligt, at man på Langeland skal gå op på en bakketop for at snakke i mobiltelefon.

Finn Slumstrup

mente, at den skulle gå videre. Som jeg lærte igen og igen af Jørgen Bukdahl på Askov Højskole: Det drejer sig om på vor tids betingelser at kunne fastholde de helt væsentlige værdier - men netop på vor tids betingelser.

- Hvad er så vor tids betingelser for udkanten?

- Det er vor tids betingelser,

at vi lever i et globalt multimediesamfund. Og så må vi stille spørgsmålet: Har vi ikke selv noget med i kufferten på vej ind i det samfund? Har vi ikke et ønske om at være med til at præge det hjørne af den globale landsby, hvor vi nu altså bor? For det hele er jo et kæmpemæssigt patchworktæppe med mange forskel-

... med Finn Slumstrup

■ Tidligere højskoleforstander og P1-chef Finn Slumstrup blev en del af Udkantsdanmark, da han flyttede fra Christianshavn til Ærø. Nu er han så midt i et oprør fra udkanten. Stiftstidendes Leif H. Pedersen mødte ham til en snak om udkantens vrede og herligheder - og politiske hold kæft-bolsjer

Af Leif H. Pedersen
Foto: Robert Wengler
lehp@fyens.dk, rwe@fyens.dk

Blå bog

Født 1941 i Arden i Himmerland

Uddannet lærer i 1964 fra Aarhus Seminarium

Højskolelærer i 13 år fra 1966-1979. Først i Snoghøj og siden på Askov Højskole

Blev i 1979 forstander for Vallekilde Højskole

Forlod højskolelivet i 1986 for at blive Informationschef i Dansk Flygtningehjælp

Chef for Danmarks Radio P1 1991-1999 og sidenhen programmerarbejder på kanalen indtil pensionen i 2007

Formand for Grænseforeningen fra 2005-2014

Forfatter til en række fagbøger og biografier. Blandt andet om det danske mindretal i Sydslesvig

Har desuden skrevet bøger om jazzens historie. Senest "Jazz i Danmark 1950-2010"

fra 2011

Modtog Kristelig Lytter- og Fjernseerforenings hæderslegat i 1994 og Landbrugets Kulturpris i 1998

Bor i Ærøskøbing sammen med sin hustru, proceskon-sulent Anne Mette Holstein

lige aftryk, men vi bør da også prøve på at sætte vores aftryk. Vi snakker om 800.000 mennesker i det her land. Vi skal da ikke stå med hatten i hånden og bede om almisser.

- Udkanten er fyldt med herligheder, skriver I i jeres såkaldte Udkantsmanifest. Hvad er det for nogle herligheder, der præger jeres hjørne af den globale landsby?

- Herlighederne er naturligvis, at vi har nogle fantastiske gaver. Det, som alle ejendomsrådgivere savler over, har vi jo: Stilhed, natur, vand. Vi går rundt i en rigdom uden lige. Men herlighederne er også alt det, der sker. Vi bliver alle sammen spurgt: "Hvad laver I om vinteren?" Men som en mand fra Søby skrev

i avisen den anden dag: "Der sker så meget, at vi ikke kan følge med".

- Eller tag gamle Knud Sørensen oppe på Mors. Han er forfatter på 87 år, og det var måske ham, der opfandt udtrykket udkant, da han skrev "Beretninger fra en dansk udkant" tilbage i 1970'erne. Han siger, at han godt kan genkende udkanten som den dér banan, folk taler om, men det er ikke en rådden banan, som nogle siger - det er en kulturbanan.

- Men en kulturbanan kræver vel også de unge familier, som man sukker efter i udkanten. Og her er det måske sigende, at Viggo Mortensen og du underskriver jer som "tidligere forsker" og "tidligere P1-chef".

Er det virkelig "de tidligere", der skal lave det her oprør?

- Det tror jeg i høj grad, det er. For de unge, der burde lave det, er her jo ikke. Du kan også se, at nu begynder kommunerne jo næsten at stå i kø for at fortælle, hvor attraktive de er for 55 plus. Og det er jo klart, at hvis man som jeg har været på arbejdsmarkedet hele livet og til sidst sidder med en pension, så får du ganske enkelt mest for den ved at flytte herud. Det kan ses ganske konkret. Min kone og jeg havde en pragtfuld lejlighed i Magistrenes Pensionskasse på Christianshavn. Så flyttede vi herud og fik dobbelt så meget plads plus have for de samme penge.

- Bliver det ikke for nostal-

gisk, hvis det er "de tidligere", der skal lave oprøret?

- Nej. For hvis der er nostalgi i det, så har det ikke en chance. Jeg er dybt overbevist om, at man aldrig kan køre baglæns. Al snak om at rulle kommunalreform tilbage og ting og sager, det givet jeg ikke fem flade øre for. Det her er vilkårene, som de er. Nu lyder jeg næsten ligesom dansk landbrug, men dét, vi skal have i udkanten, er de samme grundvilkår at arbejde ud fra, så skal vi nok klare os.

- Hvilke grundvilkår?

- Først og fremmest er infrastrukturen elendig, hvormed jeg mener it-landevejen. Det er sgu ikke rimeligt, at man på Langeland skal gå op på en bakketop for at snakke

i mobiltelefon. Det er ikke rimeligt, at man hører igen og igen, at den moderne teknologi nedbryder alle geografiske afstande. Jatak, men så giv os for fanden den teknologi! Så skal vi nok. Og hvis det så ikke er en statsopgave at rulle det ud, så er det dæleme en statsopgave, at det indgår som et ufravigeligt krav til de firmaer, der så får opgaven, at de kommer ud i hjørnerne.

- Er de seneste ugers forslag på udkantsområdet fra forskellige politiske partier et løft af ambitionsniveauet?

- Nej, det er populistiske signalord. "Giv dem nogle storcentre," siger de. Men politik er fyldt med hold kæft-bolsjer, og det er et hold kæft-bolsje. Da vi startede

sidste sommer, sagde vi, at test nummer ét vil være, om udkanten for alvor bliver et tema i det kommende folketingsvalg. Derfor er det også afgørende vigtigt, at 800.000 mennesker gør op med sig selv, at de er udkantsvælgere og tvinger politikerne til stillingtagen. Og der er ingen tvivl om, at vi vil drukne i politisk velvilje. Enhver politiker, der ikke siger noget pænt om os i de kommende måneder, er idiot. Og politikerne er ikke idioter. Det vigtige er så, om der er noget nede under de uforpligtende ord. For dette her er måske sidste chance for at vinde forståelse for, at vi skal have en udkantspolitik.